

Ἡ σημερινή φάση τοῦ Κυπριακοῦ.

Ἡ ἐκτίμηση τοῦ κόμματος μας εἶναι ὅτι ἡ σημερινή φάση τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ συνεχιζόμενο ἀδιέξοδο στὸν τομέα τῶν ἐνδοκυπριακῶν συνομιλιῶν, τοῦ διαλόγου ἀνάμεσα στὶς δυὸ κοινότητες. Χαρακτηρίζεται ὅμως ἐπίσης ἀπὸ τὴν ὀλοένα καί πιὸ ἐκδηλη ἀπόφαση καί τίς ἔντονες προσπάθειες τοῦ λαοῦ μας Ἑλλήνων καί Τουρκῶν νὰ διασπάσει αὐτὸ τὸ ἀδιέξοδο καί ν' ἀνοίξει τὸν δρόμο γιὰ ἐπικοινωνητικές ἀποδοτικές συνομιλίες μὲ στόχο τὴν ἐξεύρεση μιᾶς εἰρηνικῆς, δίκαιης ἀμοιβαῖα ἀποδεκτῆς καί βιώσιμης λύσης τοῦ προβλήματος.

Τὸ Κόμμα μας θέλει ἰδιαίτερα νὰ ὑπογραμμίσει αὐτὸ τὸ δεῦτερο χαρακτηριστικὸ, δηλ. τὴν ἐπιθυμία τοῦ λαοῦ νὰ ξεπεραστῇ τὸ ἀδιέξοδο καί ν' ἀρχίσουν κατὰ τρόπον συνεχῆ κι' ἐπίμονον οἱ συνομιλίες. Ἡ θέση μας αὐτὴ πηγάζει ὄχι μόνον ἀπὸ τὴν πεποίθησή μας ὅτι οἱ συνομιλίες εἶναι ὁ μόνος ὀρθὸς δρόμος, ἀλλὰ καί ἀπὸ τὴν ἐκτίμηση μας ὅτι ἡ συνέχιση τῆς στασιμότητος καί ἕνα νέο ναυάγιο τῶν συνομιλιῶν δημιουργοῦν σοβαροὺς κινδύνους γιὰ τὸ μέλλον.

Ἡ παράταση τῆς στασιμότητος στὶς συνομιλίες καί ἰδιαίτερα μιὰ νέα ἀποτυχία ἀναπόφευκτα ὀδηγοῦν στὴν παραπέρα ἐδραίωση τῶν τετελεσμένων γεγονότων ποὺ ἀκολούθησαν τὴν εἰσβολὴν. Ὁ σοβαρότερος ὅμως κίνδυνος εἶναι αὐτός ποὺ ἀπειλεῖ τὴν ἴδια τὴν ὑπαρξὴ τοῦ ἀνεξάρτητου κυρίαρχου κυπριακοῦ κράτους. Ἡ ἀπειλή γιὰ τὴν ἀνακήρυξη χωριστοῦ Τ/Κ κράτους δέν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται. Μιὰ τέτοια ἐξέλιξη μακροπρόθεσμα θὰ πλήξει τὸ κῦρος τοῦ Κυπριακοῦ Κράτους σὰν τοῦ Κράτους ὅλης τῆς νήσου καί ὅλων τῶν κυπρίων. Ἡ ἀνακήρυξη χωριστοῦ Τ/Κ κράτους θὰ ἐνισχύσει καί τοὺς ντόπιους καί τοὺς ξένους, τοὺς Νατοϊκοὺς ἐχθροὺς τῆς Κύπρου γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἀπὸ καιρὸν ἐπιδιωκόμενης λύσης τῆς διπλῆς Ἑνώσεως. Ὁ κίνδυνος τῆς πλήρους κατάληψης τῆς Κύπρου ἀπὸ τὴν Τουρκία ἐπίσης δέν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται σὰν συνέπεια τοῦ συνεχιζόμενου ἀδιεξόδου καί κάποιων προκλήσεων ποὺ ἀδίσταχτα μπορεῖ νὰ ὀργανώσουν οἱ πράκτορες τοῦ Νατοϊκοῦ Ἰμπεριαλισμοῦ.

Πάνω στη βάση αυτών των εκτιμήσεων μας, υπογραμμίζουμε την σοβαρότητα που αποδίδουμε στην επιτυχία των νέων προσπαθειών που καταβάλλει ο Γ.Γ. του ΟΗΕ. Ξέρουμε ότι η επιτυχία αυτών των προσπαθειών δεν εξαρτάται μόνον από την πλευρά της Κυπριακής Κυβέρνησης. Άλλά ότι εξαρτάται από την πλευρά μας για την επιτυχία, πρέπει να γίνει με ειλικρίνεια με επιμονή και υπομονή. Οι συνέπειες από μια νέα άποτυχία μπορεί να είναι τόσο σοβαρές που η Ιστορία δεν θα συγχωρέσει οποιαδήποτε άτολμian ή παράλειψη μας.

Λύση αποδεκτοῦ συμβιβασμοῦ

Τό Κόμμα μας ἔχει ἐπανελημμένα διακηρύξει ὅτι ἀγωνί-
ζεται γιά τήν ἐξάλειψη τῶν συνεπειῶν τοῦ πραξικοπήματος καί τῆς
εἰσβολῆς. Δέν δεχόμαστε λύση πού θά ἐδραιώνει, θά ἀποδέχεται, θά
μονιμοποιεῖ καί θά νομιμοποιεῖ τά τετελεσμένα γεγονότα τῆς εἰσβο-
λῆς. Διακρίνουμε ὅμως ὀλοκάθαρα ὅτι ὑπάρχουν μέσα στούς πολιτικούς
κύκλους τοῦ τόπου δυνάμεις πού συστηματικά καλιεργοῦν τήν αὐταπάτη
ὅτι εἶναι δυνατόν ὕστερα ἀπό τήν καταστροφή τοῦ 1974 νά γίνεи ξανά
ἡ Κύπρος ὅ,τι ἦταν πρὶν ἀπό τό πραξικόπημα καί τήν εἰσβολήν. Ἡ
μεγαλύτερη ὑπηρεσία πού θά προσφέρετε ὡς Πρόεδρος καί ὡς Κυβέρνηση
στόν λαό εἶναι νά σταθῆτε ἐναντία στήν καλιέργεια τέτοιας αὐταπάτης.
Ἐσεῖς καί ἡ Κυβέρνηση πρέπει νά βοηθήσετε τόν λαό νά ἀντιληφθῆ καί
νά ἀποδεχθῆ τήν πραγματικότητα, ὅτι δηλ. ἡ λύση πού εἶναι δυνατόν
νά ἐπιτευχθῆ θά εἶναι λύση συμβιβαστική, λύση αποδεκτοῦ συμβιβασμοῦ.
Τέτοια εἶναι ἡ λύση τῆς δικαιοδικῆς διπεριφερειακῆς Ὁμοσπονδίας
πού νά κατοχυρώνει τήν ἀνεξαρτησία, τήν κυριαρχία, τήν ἐδαφική
ἀκεραιότητα, τήν ἀδέσμευτη πολιτική, τήν ἀποστρατικοποίηση τῆς
Κύπρου. Ἀπό μιά τέτοια Κύπρο θά πρέπει νά ἀποχωρήσουν τά τουρκικά
στρατεύματα τῆς εἰσβολῆς καί ὅλα τά ξένα στρατεύματα. Σ' αὐτήν
θά διασφαλίζεται τό δικαίωμα τῆς ἐπιστροφῆς τῶν προσφύγων στά
σπίτια καί στίς περιουσίες τους, θά τερματισθῆ τό δράμα τῶν
ἀγνοουμένων.

Τέλος, ἔγκυρες καί ἀποτελεσματικές διεθνεῖς ἐγγυήσεις
πρέπει νά διασφαλίζουν τήν σταθερότητα καί τήν μονιμότητα τῆς
λύσης πού θά βρεθῆ.

Ἡ βάση γιά μιᾶ εἰρηνική λύση

Ἐχομε ἐπανελημμένα στό παρελθόν τονίσει τὰ στοιχεῖα πού κατά τήν γνώμη μας συνθέτουν τήν κατάλληλη βάση γιά μιᾶ εἰρηνική, δίκαιη, ἀμοιβαῖα ἀποδεκτὴ καί βιώσιμη λύση τοῦ Κυπριακοῦ προβλήματος:—

- (α) Οἱ 4 κατευθυντήριες γραμμές τῆς Συμφωνίας Μακαρίου-Ντενκτάς τοῦ Φεβρουαρίου τοῦ 1977.
- (β) Οἱ προτάσεις πρὸς τοὺς Τ/Κ πού ἡ Κοινὴ Συνεδρία τοῦ Ἐθνικοῦ καί τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐνέκρινε τὸν Μάρτη τοῦ 1977 καί πού ὑποβλήθηκαν τὸν Ἀπρίλη τοῦ ἴδιου χρόνου.
- (γ) Τὰ ψηφίσματα καί οἱ ἀποφάσεις τοῦ ΟΗΕ γιά τήν Κύπρο.
- (δ) Ἡ ἀπὸ 10 σημεία δική σας Συμφωνία μέ τὸν κ. Ντενκτάς τοῦ Μαΐου τοῦ 1979, μέ τήν ὁποῖαν ἐπιβεβαιώνονται οἱ 4 κατευθυντήριες γραμμές Μακαρίου Ντενκτάς καί ἐπιδιώκεται ἡ ὑποβοήθηση τῆς ἔναρξης καί τῆς ἐποικοδομητικῆς συνέχισης τῶν Συνομιλιῶν.

Ὑπάρχουν στὸν Κυπριακὸ πολιτικὸ χῶρο δυνάμεις πού ποτέ δέν συμφώνησαν μέ τίς 4 κατευθυντήριες γραμμές καί μέ τίς προτάσεις τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1977. Πού θεώρησαν καί τίς πρῶτες καί τίς δεύτερες πολιτικὸν ὀλίσιθμα τοῦ Μακαρίου. Ὑπάρχουν ἐπίσης δυνάμεις πού ἀμφιταλαντεύονται ὅσον ἀφορᾷ τήν ὀρθότητα τῆς πολιτικῆς καί τῆς τακτικῆς πού ἐκφράζεται μέ τίς 4 κατευθυντήριες γραμμές καί τίς προτάσεις. Εἶναι ἡ γνώμη τοῦ Κόμματος μας ὅτι καί ἡ διαφωνία καί ἡ ἀμφιταλάντευση προκαλοῦν ζημιὰ στὸν ἀγῶνα τοῦ λαοῦ μας καί διαταράσσουν τήν ἐνότητα τοῦ ἐσωτερικοῦ μας μετώπου. Ἐχομε τήν γνώμη ὅτι ἡ πολιτικὴ σας σάν Ἀρχηγοῦ τοῦ κράτους καί ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβέρνησης πρέπει νά χαρακτηρίζεται ἀπὸ σταθερότητα καί πίστη στὴν πολιτικὴ τῶν 4 κατευθυντηρίων γραμμῶν ὅπως συμπληρώθηκαν μέ τήν συμφωνία τῶν 10 σημείων, τήν πολιτικὴ τῶν προτάσεων μας τοῦ 1977 καί τῶν ἀποφάσεων τοῦ ΟΗΕ.

Ἄν ὅσα ἀναφέραμε πρὸ πάνω εἶναι ἡ κατάλληλη βάση γιά μιᾶ εἰρηνική λύση, τότε ἐπιβάλλεται ὅπως μιᾶ σειρά ζητήματα πού σχετίζονται μέ αὐτὴ τὴν βάση πρέπει νά συζητηθοῦν καί νά ξεκαθαρισθοῦν στίς λεπτομέρειες τους. Θά φροντίσουμε νά ἐξηγήσουμε τί ἐννοοῦμε.

- (α) Τόσον οἱ 4 κατευθυντήριες γραμμές ὅσο καί οἱ προτάσεις μας δέχονται ὅτι ἡ Κύπρος μετὰ τήν λύση τοῦ

προβλήματος μας θα είναι μία δικοινοτική διπεριφερειακή Όμοσπονδία. Μέ την δήλωσή σας της 14.1.1980 επαναβεβαιώσετε αυτή τη θέση.

Τό κόμμα μας έχει την γνώμη ότι αποφασιστικά πρέπει να προχωρήσουμε στην προετοιμασία ενός σχεδίου συντάγματος για μία τέτοια Όμοσπονδία. Να εξασφαλίσουμε για τον σκοπόν αυτό τη βοήθεια και τις υπηρεσίες ειδικών συνταγματολόγων αναγνωρισμένου κύρους.

- (β) Οι 4 κατευθυντήριες γραμμές ασχολούνται με την έκταση του έδαφους που θα βρίσκεται υπό την διοίκηση της κάθε κοινότητας. Η 2η κατευθυντήρια γραμμή καθορίζει κριτήρια για την συζήτηση αυτού του ζητήματος (οικονομική βιωσιμότητα, παραγωγικότητα, ιδιοκτησία).

Αυτό είναι ένα θέμα που πρέπει να ξεκαθαρισθεί. Υπάρχουν απόψεις που λέν ότι υπό Τουρκοκυπριακή διοίκηση πρέπει να βρίσκεται ποσοστόν έδαφους 18% όση είναι και η πληθυσμιακή αναλογία. Αναφέρονται και χαμηλότερα ποσοστά στηριζόμενα σε άλλα στοιχεία, κυρίως στοιχεία του κτηματολογίου (ιδιοκτησίας).

Τό κόμμα μας έχει την γνώμη ότι οι άριθμοί αυτοί είναι αδύνατο να λύσουν αυτή την πτυχή του προβλήματος. Πιστεύουμε ότι η Κυβέρνηση και ο συνομιλητής πρέπει να προσανατολισθούν σ'ένα ποσοστόν πέραν του 25% και κάτω του 30%. Πιστεύουμε επίσης ότι μία μικρή διαφορά στο ποσοστόν όσον αφορά τό έδαφικό, δέν πρέπει να οδηγήσει σε άδιέξοδο αν οι άλλες πτυχές του προβλήματος σημειώσουν ικανοποιητική πρόοδο.

- (γ) Όλες οι απόψεις του ΟΗΕ μιλούν για την άποχώρηση όλων των ξένων στρατευμάτων από την Κυπριακή Δημοκρατία.

Τό κόμμα μας πιστεύει ότι αυτό τό ζήτημα της άποχώρησης όλων των ξένων στρατευμάτων είναι σημαντικό. Δέν βλέπουμε πώς είναι δυνατόν να λυθί τό κυπριακό πρόβλημα χωρίς την έκτέλεση αυτού του μέρους των αποφάσεων του ΟΗΕ.

Υπάρχουν όμως πολιτικοί παράγοντες που βάζουν την αποχώρηση των ^{τουρκικών} στρατευμάτων σαν προϋπόθεση για την έναρξη και πρόοδο των συνομιλιών. Το κόμμα μας διαφωνεί με αυτή τη θέση. Θα είμαστε οι πιο εύτυχεϊς από όλους αν ήταν δυνατόν να φύγουν τα ξένα στρατεύματα πριν από την εξεύρεση λύσης. Αυτό όμως δεν είναι δυνατόν. Η αποχώρηση των Τουρκικών και των άλλων ξένων στρατευμάτων, δυστυχώς, θα είναι μέρος της λύσης του προβλήματος. Τα ξένα στρατεύματα θα αποχωρούν έφ'όσον προχωρούμε προς την λύση κι'έφ'όσον δημιουργείται το νέο κλίμα της επανασυνέγγισης και συμφιλίωσης των δύο κοινοτήτων.

(δ) Όλες οι απόψεις του ΟΗΕ μιλοῦν για την έθελοντική επιστροφή των προσφύγων στα σπίτια τους.

Είναι άδισαμφισβήτητον ότι όταν ο ΟΗΕ μιλά για πρόσφυγες θεωρεί σαν τέτοιους όχι μόνο τους Ε/Κ που κατέφυγαν στην Νότο αλλά και τους Τ/Κ που κατέφυγαν στην Βορρά.

Δέν πιστεύουμε ότι είναι δυνατόν να υπάρχει Κύπριος πατριώτης που να μή θέλει και να μή αγωνίζεται για την επιστροφή όλων των προσφύγων στα σπίτια τους. Άλλά όλοι πρέπει να λάβει και στους πρόσφυγες και σ'όλο τον λαό ότι η λύση αυτού του προβλήματος είναι μια περίπλοκη και πολύ δύσκολη επιχείρηση. Το προσφυγικό πρόβλημα δέν λύεται με μεγάλα-στομας διακηρύξεις και συνθηματολόγηση.

Το κόμμα μας πιστεύει ότι έφ'όσον η επιστροφή θα είναι έθελοντική και έφ'όσον θα είναι επιστροφή όχι μόνον των Έλλήνων αλλά και των Τούρκων, ο βαθμός της λύσης του προβλήματος εξαρτάται βασικά από τον βαθμό που θα προωθήσουμε την συμφιλίωση των δύο κοινοτήτων.

Έφ'όσον είμαστε σχεδόν βέβαιοι ότι, είτε γιατί δέν θα γίνει δυνατόν είτε γιατί δέν θα θέλουν, μερικοί πρόσφυγες δέν θα γυρίσουν στα σπίτια τους πρέπει να είμαστε έτοιμοι να συζητήσουμε θέμα αποζημιώσεων.

- (ε) Τό βου σημείο τής συμφωνίας τής 19.5.1979 λέει ότι
"Ιδιαίτερη σημασία θα δοθῆ καί ἀπό τίς δύο πλευρές στά ἀρχι-
κά πρακτικά μέτρα γιά τήν προώθηση κῆς καλῆς θέλησης, τής
ἀμοιβαίας ἐμπιστοσύνης καί τής ἐπιστροφῆς σέ ὁμαλές συνθήκες".

"Ἐχετε ἐξαγγεῖλει ἤδη ὀρισμένα μέτρα, πού τό κόμμα μας
τά ἐχαίρεισε σάν μιᾶ θετική συμβολή πρὸς τήν κατεύθυνση
τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ βου σημείου τῆς πιά πάνω συμφωνίας.

Αὐτό εἶναι τό πρῶτο βῆμα. Τό δεῦτερο εἶναι αὐτά πού
διακηρύχθηκαν νά ἐφαρμοστοῦν μέ τόλμη καί τό ἐπόμενο βῆμα
εἶναι νά ἐπεκτείνουμε τά μέτρα. Ἡ ἐπιτροπή τῶν ὀργανώσεων
πού ἐργάζεται γιά τήν συμφιλίωση σᾶς ἔκαμε συγκεκριμένες
εἰσηγήσεις.

Σχετικά ὅμως μέ αὐτό τό θέμα ἔχουμε τήν γνώμη ὅτι πρέπει
νά ἐπιδιωχθῆ, σάν μέρος τῶν συνομιλιῶν, εἰδική συζήτηση
μέ τήν Τ/Κ πλευρά τοῦ ζητήματος τῆς ἐπιστροφῆς σέ ὁμαλές
συνθήκες. Αὕτή ἡ εἰδική συζήτηση ἐνῶ θα εἶναι μέσα στό
πλαῖσιο τῶν συνομιλιῶν μπορεῖ νά διεξαχθῆ χωρίς καθυστέρηση
ἀπὸ εἰδικῶν ἐπιτροπῶν ἐξαρτημένων ἀπὸ τοὺς δύο συνομιλητές.

- (στ) Ἡ 3η κατευθυντήρια γραμμὴ Μακαρίου-Ντενκτάς, ἀσχολεῖται
μέ τά γνωστά σοβαρά θέματα ἀρχῆς (ἐλευθερία διακίνησης, ἐ-
λευθερία ἐγκατάστασης, δικαιώματα ἰδιοκτησίας). Ἀλλά ἡ
γραμμὴ πού δόθηκε δέν λύει αὐτά τά θέματα ἀρχῆς. Λέω ἀπλῶς
ὅτι εἶναι ἀνοιχτά πρὸς συζήτηση λαμβανομένης ὑπόψιν τῆς
βασικῆς ἀρχῆς τοῦ δικαιοκρατικοῦ Ὀμοσπονδιακοῦ συστήματος καί
ὀρισμένων πρακτικῶν δυσκολιῶν πού μπορεῖ νά ἐγερθοῦν γιά
τήν τουρκοκυπριακὴ κοινότητα.

Ἡ κυβέρνηση πρέπει νά φροντίσει νά προβλέψει ποιῆς
εἶναι οἱ δυσκολίες πού μπορεῖ νά ἐγερθοῦν γιά τήν Τουρκοκυπρ.
κοινότητα καί νά ἔχει γιά τήν κάθε μιᾶ τήν πρόταση της μέ τήν
ὀποῖαν θα καθυστεροῦνται οἱ ἀνησυχίες καί θα ἀντιμετωπίζον-
ται οἱ δυσκολίες.

Είναι ήδη γνωστόν ότι ή Τ/Κ πλευρά βλέπει τήν ασφάλεια της σάν μιá από τίς πρακτικές δυσκολίες που πρέπει νά ληθοοῦν υπόψη. Αυτό έφάνη από τούς "όρους" που έβαλαν στίς 19.6.1979. 'Η κυβέρνηση πρέπει νά προτείνει συγκεκριμένα μέτρα για τήν ασφάλεια τών Τ/Κ. Πρέπει νά δεχθῆ τήν συζήτηση αυτού του ζητήματος.